

21022573-2	08.01.2010	ידיעות אחרונות - המוסף לשבת	16	31	14.78.34.97
20240 - EN YEHUDA ואת סכנו חרובא ויהודה					

אותנו זה מחריד כשנחשף עוד מקרה. בשבילים זו מציאות יומיומית. רופא, שופטת בדימוס ואנשי רווחה - כולם מכירים מקרוב את נופעת ההתעללות בילדים - התכנסו לדין עצוב על נתונים מבהילים. בעניין אחד כולם הסכימו: יש הרבה דרכים ותוכניות למנוע את האסון הבא, אם רק המדינה תהיה קצת פחות אדישה

עינות פישביין

וסבל, רק שהורים אינם מסוג הפסיכופתים שמגיעים לכותרות, והם אינם המקרים שמדינה שלמה בוכה עליהם. הם הילדים שאף אחד לא בוכה בגללם.

לא רק מכות

היושבים במכון חרוב מוטרדים היים מהמקום הצינור רי חסר הפרופרציה, לתחשתם, על המקרים הקיצוניים ומתביעה המיידית שמתעוררת בעקבותיהם לשים קץ ל"תופעה". אור הוויקרים, ששופט את המקרים הקשים ביותר, מסווד, לטענתם, ומכיא לעיוורון לגבי הסיפור האמיתי.

המכון, מיסודה של קרן שוסטרמין ישראל, עוסק באיסוף מידע, פיתוח תוכניות ומתן הדרכה לקהילה המקצועית המטפלת בילדים נפגעי התעללות והזנחה. בניתוח שעשו בו לנתוני הפניות לרווחה, לדוגמה, עולה כי 45 אחוז מהן הוא על הזנחה, כ-35 אחוז על התעללות פיזית ופחות מ-20 אחוז על תקיפה מינית. הזנחת ילדים על ידי הוריהם, לדברי שמיר, היא תופעה רצחנית, אך אינה מודעת ונטופלת מנחינה ציבורית. "למרות שזו התופעה השכיחה ביותר", הוא אומר, "המערכת עדיין משקיעה משאבים רבים בהתמודדות עם תופעת הפגיעה הפיזית והמינית".

"צריך לקחת בחשבון ולהגיד אז זה בפה מלא, שאי אפשר לנגוע באופן מוחלט אירועי פגיעה נופנית בני לדים", מבהיר כננישטי. "בכל מערכת חברתית עלי ארמות המקרים האלה יתרחשו. הענינה, שאומרת שכל אירוע שהתרחש נגרם מכשל שאפשר היה לאתר, עלולה לגרום גם נוק. אי אפשר לגבא התנגדות אנטיטית בגמא אחוז.

"כל התהליך הוא של שיפוט בתנאים של אירואות, והעובדה שקרה מה שקרה בבני עייט לא אומרת באופן אינטומטי שמישהו כשל, כי אולי התלטה דומה כמושב אתר, שאף אחד לא יודע עליה, רווקא הוכיחה את עצמה. אולי התליטו לא לפתוח בצעדים נגד מישהו וירד הלהץ ממנו ומהעובדים הסוציאליים, והתאפשר לעבור בצורה מסודרת. אני לא אומר שאי אפשר לתקן ולשפר את דרך קבלת ההחלטות, אבל אני חושש מכך שהפניה הציבורית עלולה לגרום לכפל עבודה במקומות הלא נכונים, כך כדי למנוע אפשרות שמישהו יאמר שאפשר היה לעשות אחרת.

"משרד הרווחה משקיע עכשיו עשרות שעות בשלוי שה מקרים שאנחנו מכירים היטב כשמות ובכינויים, כדי לראות אם אפשר להפיק מהם לקחים, אבל אי אפשר. זה אמיו קטן שתמיד יהיה קיים, ולכן כל ההשקעה בו היא לא נכונה לעומת ההשקעה הנדרשת ביוניום. אחד יכ ינוא המקרה הקיצוני הבא וישנו הכל כדי לייתאם את המערכת אליו. אנחנו אומרים כאן שמתוך המאפיים, מתוך הזאת ריווח, עולה תופעה חברתית משמעותית, שאנחנו לא רגים בה ולא נונים עבודה כלים, וצריך להתייחס לחברה כולה ולא למקרי הקצה האלה".

יש בכלל התמירה בהתעללות ובהזנחת ילדים או שרק יותר פרטים למקרים שקיימים תמיד?

כננישטי: "אני חייב להגיד שאין לנו אינדיקציות שהמצב הולך ונהיה חמור יותר או כיו שאומרים תופעה נואה. המצב הוא יציב ובלתי נסבל. הבעיה קיימת תמיד, יש תקופות של עליית וירידות, לעיתים מרוב דווקא בעלייה בריווח שזו תופעה חובית, אבל לדעתך, כתקיר פה האחרונה יש ככל הנראה עלייה אצטית בגלל בעיות כמצב הכלכלי וגם בגלל שיש פה סיטואציה חברתית קשה".

יש תחושה שרבות האבירות עלתה. הציחות האחריו-נות הן משהי שלא היה מוכרי.

"התינוקת שנרצחה בירושלים לא הניעה אליי", אומר ר"ר יורם בן יורה, "אבל אני רואה אותה כל הזמן. אני רואה תינוק בן פחות משנה שמי גיע אליי עם סיפור שנפל מהיריים של החרה, ויש לו שני שכרים בגול".

גולת מאותה נפילה כוררת, והם כשני צירי הגולגולת, מה שלא מתאים לסיפור, אלא להטחת ראש או פגיעה מכוונת אחרת. אני רואה תינוק בן 4 ו 3 חודשים, שמגיע עם שבר טרי בירך, ואני יודע שזה לא קרה כי הוא נפל כשוחל במדרגות - הוא עוד לא ווחל - אבל אלה ההסברים שאני מקבל. במקרים הקיצוניים ילדים נרצחים, זה נכון, אבל לא צריך להיות אבא סכיופרן כדי להרוג ילדים. יש גם הורים לא סכיופרנים שעושים את זה, והם משחקים לפני כולנו, לא באים ואומרים 'אני פגעת בילד שלי, שכרתי לו את העצמות', אלא מציגים התנהגות רואנת ונורמטיבית להלוטין.

"לא עובר יום בלי שאני נקרא לכרוק תינוק או ילד עם חסר לפגיעה מכוונת. לפחות פעם ביום. שלישי בערך אני מצליח לשמחתי, לסלול, ועל כל השאר אני צריך לרווח, כי יש חשר סכיר שזה נכון. זה הרבה יותר שכית ממה שאנחנו חושבים או רוצים לחשוב, ממה שאנחנו מגים לים ומאחרים, ומה שאתם שומעים עליו זה קצה קצהו של קרחון גדול מאוד, שרובו נמצא מתחת לפני המים".

ר"ר בן יהודה, מנהל היחלקה לרפואה דוממה לילדים בהרס עין כרם, ממשיך לתאר בקולו העצור את השני רה שלוי ילדים פצועים, מותקפים מינית, נופים ונפשות חבולים. מצער הוועות של השנתיים האחרונות - אמא טלינא, האם הרעיבה, אליאיר חן, אסף גולדרינג שחנק למות את בתו נועה, רצח רוו פיוס, הילד אלון בוריסובי יהודה שהוטבע על ידי אמו בים והילד מיכאל קרובצ'ק שהוטבע על ידי אמו בניגית מים, עם החיוק הנורא של השבוע בדמות רצח התינוקת פרומה אנשין והילד לאון קלנטוב - מחריד אחוז בריוק כמו רשימת פניות חי רישת אל המחלקה שלו או אל שירותי רווחה של עיר מיוצעת. התפונה ברציחות ילדים, זו שנעברה בסוף הש' נוע עשה, פסחה עליו.

"הייתה עכשיו תקיפה רגועה" הוא כמעט צוחק. "הת' קופה אף פעם לא רועה, לפחות לא מנחמת. בריוק את' מיל כניקר אפרתי לעצמי 'נה, ארבעה ימים לא ראיתי אף פגיעה מינית', וכאחת ערב קיבלתי טלפון על הילד בן החמש שהוחק בירושלים".

כאזיורת חירום, מחד קטן במכון חרוב לטיפול בילדים שעברו התעללות והזנחה, התכנסו ר"ר בן יהודה פרופסור הלל שמיר, מנהל המכון, שעמר בראש ועדה ממשלתית לבריקת נושא נוער בסיוון; הסופטת בריגוס סכיונה רו' טלו, סניגט נשיא בית המשפט המחוזי בתל אביב; פרו' פסור רמי כננישטי מהחוג לעבודה סוציאלית בכר אילון; בני גולדברג, מנהלת המינהל לשירותי קהילה בעיריית ירושלים; פרופ' נחמד חאני, חיאי, מומחה בינלאומי בת' חוס אלימות במשפחה במגזר הערבי והחרדי, ורעות ניאת, מנהלת אולפנה בפתח תקווה.

הקבוצה הוותא חיה את המציאות הקשה כשטח, אבל הם עדיין המומים כששמיר וכננישטי מביאים את הנתון ניס: כשנת 2008 התקבלו בלשכות הרווחה 34,400 פניות חרשות על אלימות פיזית, מינית או הזנחת ילדים, מהן התבררו ככוננות ודרושות טיפול יותר מ-90 אחוז. גם נמרזינות שברן נורמית הרווחה טוכות מבישראל, הסובלת מתח ידיווח, מעריכים שרק כשליש מרווח למערכת ושני שלישים נשארים בלתי נודעים לה. על כל ילד מונח או שעבר התעללות יש לפחות עוד שניים שאין כמעט סיכוי להגיע אליהם. עשרות אלפי ילדים חיים חיי התעללות

"לפחות פעם ביום מגיע ילד עם חשד לפגיעה מכוונת"

|| בשנת 2008 הוקבלו בלשכות הרווחה 34,400 פניות חדשות על אלימות פיזית, מינית או הזנחה ילדים. מהן התבררו כנכונות ודורשות טיפול מעל 90 אחוז

|| ד"ר בן יהודה: "כל שנה מתים בארץ כ-400 תינוקות, שלגבי חלק מהם האבחנה לא ידועה או שנקבע מוות בעריסה, ואנחנו לא יודעים כמה מהם נרצחו או סולטלו למוות"

רים שדוחו כמות בעריסה, כשחקרו יותר לעומק התברר שהיו רצח או הזנחה קשה. זה נשאר היום לא ידוע ברובו כמו שלפני 20 שנה לא ידעו שאותן חבלות ופציעות הן באמת מקרי התעללות.
כונן גולרברג הייתה אחראית על הטיפול בכמה מה מקרים הקשים שהתפרסמו השנה. אני הרווחה בעיריית ירושלים מטפל בקרוב ל-50 אלף ילדים ובני נוער, 5,854 מתוכם נפגעו ב-2008 פיזית, מינית או נפשית או שהם

"עד היום ילדים מתים בכית, בעיקר תינוקות, ואף אחר לא יודע ממה", אמר ד"ר בן יהודה. "כל שנה מתים בארץ כ-400 תינוקות, שלגבי חלק מהם האבחנה לא ידועה או שנקבע מוות בעריסה, ואנחנו לא יודעים כמה מהם נרצחו או סולטלו למוות, כי במדינת ישראל לא בורקים את סיבת המוות של תינוק שמת באופן פתאומי בלי שהיה חולה קודם. למוות בעריסה יש הנדסה מאוד ברורה, ועד שלא תבוצע חקירה שלאחר המוות ונתיחת הגופה אף אחר מהתינוקות שמגיעים לא עונה על הקריטריונים האלה. אנחנו יודעים מניסיון של העולם המערבי שחלק מהמקרים

"אני לא יודע אם ילדה שנחמה בסוף שנות ה-80 נמכרת שרור שלה נתן לה כמטבח תורשים זה לא מספיק אכזרי. כעבר היו מקרים שהאכזריות הניעה אלינו בתור תאונה עם ילד מת או חילה או פגוע מאוד. היום אנחנו מיר מחפשים פגיעה על ילדי קרוב משפחה ויודעים לזהות את זה. היום ילדה שטניעה לבית ספר עם סימני הכתות וחבלה, הטורה רואה את זה ופונה לשרותי הרווחה. לפני עשר או 20 שנה הילדה הייתה נשלחת לרופא, שהיה שולח אותה לבית חולים ושם היו מטפלים בה כאילו עברה איזו תאונה."

21022585-5	08.01.2010	ידיעות אחרונות - המוסף לשבת	עמוד 16	33	14.88:35.24
HIZAH, SHAMT פרספור הלל שמיך דאט מכון תרבות פאר 20240 - FN					

טובלים מהונחה קשה. היא אינה מסכימה לטענה שאין שינוי מהותי של התופעה בנים האחרונות.

"כרנע עשינו את המיפי פביכ התוכנית הלאומית לילדים בסיכון, ונאמנו כפירוש יכולים להגיד שיש עלייה במורכבות המקרים ובקשי במציאת הפתרונות והטיפול", היא אומרת. "אנחנו רואים ילדים בגילים יותר צעירים ממה שהכרנו, שמגיעים במצבים מאור קשים, לפעמים בגלל שהדיווח הגיע מאור מאוחר, רק כשהילד היה כבר בקצה, ואז אנחנו נמצאים במצב בעייתי. אתה מקבל ילד רים שבגיל 10 ור"ר אתה צריך להחליט על אשמו או מוטא אשמו ורברים שקשה לקלוט.

"יש היום המון בעיות שמתעוררות וו בו. יש מקרים שמשלבים תפקוד של הורים, ליקוי למידה שלא אינחנו בונים ובגללם הילד מתקשה להיות בבית הספר, סטיות מיניות, ילדים שגם נפגעו מינית וגם פיגועים מינית. היה לנו מקרה קיצוני של ילד בן חמש שפגע מינית בגן כילדה בת גילו. יש הונחות גם של המשפחה וגם של הסכיבה וכליך הרבה מרכיבים ביחד, שאתה ניתקשה לאחוז הכל ולהתחיל לבנות תוכנית טיפול".

"המספרים הרבה יותר גדולים גם ממה ששמענו", טוענת השופטת בריטוס רוטלי, "משום שלא נכללים בהם בדרך כלל כל סוגי התעללות הנפשית, ואנחנו יורעים שמדובר במספר גדול מאוד ושאישי כמעט לא מתלונן על כך".

בן יהודה: "אני רואה, למשל, הורה מניע עם הילד שלו לבית הורים עור פעם ועוד פעם והוא מאשים אותו שהם שם ומשפיל אותו עד עפר, ולפני כולם אומר לו, 'אתה אפס, שום דבר לא ייצא מנך'. ראיתי ילדים מגיל שנתיים כמצבים האלה. הם מגיעים בדרך כלל עם כאבי בטן גור ראיים או מתלה אחרת שגורמת מהימצוקה. יש פחות מידע עות לנוק שגורם לילד הזה אבל הוא איר, בלי תואר".

רצח בתוך הקהילה

רצח המינוקת פרומה אנשין עורר השנוע מחורש את הדיון על הקושי המיוחד בטיפול בהתעללות בילדים בקהילות שנוטות להסתגר בתוך עצמן. סגירותן של חברות מפורחיות וקנוצות מיעוט, כמו החרדית, מונעת מהן לדווח לרשויות על מקרים של פגיעה בילדים או על חשד לכיצועם, אומר שמיר. "היעדר הלגיטימציה מצד חלקים נרחבים באוכלוסייה החרדית לנוסרות המדינה ולרשויות הרווחה עלול להסתיים במקרים נוספים של פגיעה בילדים חסרי ישע".

"יש חברות שבהן הנחונים קשים עור יותר, ולו רק כי אהנו גדול מהן חי ניתחת לקו העוני, ואין לנו את הילדים, אנחנו לא מכירים אותם", מסכימה גולדברג. "המקרה של הקורבנות של אלי אור חן, לרונפה, הוא מקרה שאף אחד לא ידע עליו. הילדים לא היו רשומים במערכות החינוך ולא במערכות הרווחה. בחברה הערבית במזרח העיר וכי חברה החרדית יש לא רק תת ריווח, אלא גם הסתכלות אחרת על הנחמה והתעללות. האם שמונה ילדים נחרר זו הונח? חלוי באיוו משפחה אתה שואל".

"לא שיש שם יותר התעללות והונחה", אומר ר"ר בן יהודה, "אלא שפחות פונים החוצה ומאפשרים טיפול פגועים וכנפנפים. מפקדים אותם בתוך החברה הזאת בצורה הרבה יותר קיצונית. רואים את זה בצורה מאוד חזקה במקרה של האמא המרעיבה, שהחברה התגייסה להגן דווקא עליה, לא על הילד. הריקטטורה של חברות סגורות פוגעת בנורמים החלשים באותן חברות, גם בני שים, אבל בעיקר בילדים. הסתמכות מצידנו על הרגלי חברות מסוימים באותן חברות, כאילו צריך תמיד לכבד אותם, יכולה לפגוע בילדים".

"נתקלתי במקרה מעווע של ילדה בת ארבע שגורסה למוות בגלל חרבות. זו חברה סגורה, אני לא איר איוו, שבה ילדים בני שש שבע מגיחים על ילדים בני ארבע חמש שעוברים את הכניש, כשהם עצמם, כיוונך, לא כשי רים לפבור ככיש לכר. או ילדה בת ארבע נדרסה למוות על יד ילד רכב הסעות, כשאמיה בן השש ליווה אותה ככניש. שני הילדים פה הם קורבנות, גם הילד שראה את אהותו ממה מול עיניו כיבוכל בגלל, והאחריות נופלת עליו".

תאן' תיא, מומחה לאלומות במשפחה כאותן חברות, לא מקבל את הטענה שהאקויות האלה מסוכנים יותר לילדים: "אני מנסה כל על המקרה של האב החרדי, בלי להכיר אישית את הפרטים, ולא רואה כאן שום ייחודיות. אולי הוא באמת היה לא שפיי. ראינו שהורים רצחו את ילדיהם בחברות אחרות בישראל בשנתיים האחרונות. אין כאן נורמי סכנה חריגים, רק העובדה שהקהילה התגייסה להגן עליו ועשתה הכל כדי לא לערוב את המדינה, למשל, במניעת נתיחה לאחר המוות.

"כמו שחברות קולקטיביסטיות, כמו החברה החרדית, הגטייה היא לשמור בעיה בתוך החברה והמשפחה, אבל אני לא נוטה ולא מתכוון להאשים את הקהילה. אני חנו כחברה צריכים לשאול את עצמנו באיוו מידה הנשנו שירותים לקהילה הזו, התיחסנו אליה בכבוד ובריגשות והבענו נכונות לעזור לה להתמודד עם בעיות כמו אלימות נגד ילדים. בשום פנים ואופן אני לא מתכוון לסלוח

לחוקפי ילדים או להכין אותם או לקבל תרבותית, זה לא, אבל ניה לגכי צורת הריבור איתם. פיתוח וסיווק השידור תים, מה עם לתת לחברה החרדית או הפלסטינית בישראל להרגיש חלק אינטגרלי מהמדינה? עד כמה הגענו אליהם בצורה עקבית? עד כמה הקצינו משאבים על מנת לעזור להם? האם רחינו אותם ואפרנו אותם לא חלק מאיתנו ואל מתקרבו למוסדות שלנו?"

"התשובה היא שהמדינה נכזלה במילוי תפקידה, המקרים הקיצוניים האלה הם אינן יקיציה לנתיחות ולא לימיות הנברות בחברה הישראלית, לחוסר ישע ותקווה בקרב קבוצות גדולות כה. אנחנו מורמים מאחריות ומני קים את המצפון ככך שאנחנו מאשימים את החברות האלה בחרבות שלהן".

מבחינת נבבנישטי, הקהילה היא לא הבעיה, אלא דווקא הדרך לפתרונה. אפילו בטיפול הקהילתי במקרה אנשין הוא רואה את החיובי: הסכיבה ראתה שעובר על האב משו קשה וניסתה למצוא פתרון מקצועי מתוך לקהילה, לשלוח אותו לפסיכיאטר. "הם ראו את המצור קה, וחבל שלא נעשה עוד צעד כלהיעצ עזרה כדי להגן על הכי פגיעים במשפחה. עוד צעד אחד, והמקרה הזה היה מקרה של הצלת ילד עלידי הקהילה. כאן המקום שלנו, הנורמים המקצועיים, להסכיר טוב יותר לציבור כמה מסוכנים המצבים האלה לילדים, שהם הקורבנות הכי מייריים של מצוקה מהסוג הזה, שתחברה צריכה לשמור שלהם לא יקרה דבר, כי גם פגיעה קטנה כתינוק היא קשה ביותר".

מדינת כיבוי שריפות

השופטת בריטוס רוטלי, שעסקה 30 שנה בילדים בסיכון, אומרת שניצור אחר המצב היום טוב בהרבה: יש חברה בתופעה, יותר ריווחים, יותר כתני אישום, הרבה יותר ידע, חקיקה נרחבת, עונשי מינימום בעבירות התעללות בילדים ופסיקה בהתאם. אבל האכיפה עדיין עדיפה על מעורבות כמו שצריך, והיכולת הזמית לטפל בבעיה החברתית אינה ברי השופטים.

"אני רואה נסיגה במצב כשהו מגיע לבתי המשפט", היא אומרת. "אין כלים טיפוליים שעומדים לרשות בית המשפט. הוא צריך לנקוט דרכי ענישה חמורות כי זה ניה שמצופה מינו אין לו אלטרנטיבה שהיא כראש וברא'

השחקני הפאנל, מימין: חוהדד האני יחיא, רעות ניאת, יוסם בן יהודה, נורי מלכוב, הלל שמי, רמי בנבנישטי, סבינה רוטלוי. "התקופה איך מעט לא רועה"

רמי בנבנישטי:
"כשהייתי ילד
בשכונת עוני
ביפו, היינו
הולכים מביה"ס
למתנ"ס, בחינם,
כי המדינה חשבה
שהמסכנים האלה
צריכים להיות
חלק ממנה. היום
כל אחד צריך
לדאוג לעצמו"

"בעיני הרגש הגרול על המשטרה ורשויות הרחוקה הוא מוטעה. הן תמיד יהיו מוגבלות, והאמצעים בידיהן הם הקיצוניים ביותר. יש המון דברים שאפשר לעשות כדי שהקהילה תהיה חלק מתהליך המניעה. בכניעי"ש, למשל, לא שמענו על משפחה אחת שאגרה שהלכה לבית האמים החסורים להתארח או לעזור או לדאוג מה הורדים האלה צריכים, אולי אפשר לפתור אייבנות כינס לבין הרועה. זה מושב, אנשים מכינים, הורדים הרי לא היו מסוכנים ולא איימו, אז איפה היו השכנים כדי לעזור להם להתמודד עם הילדים האלה בסופו של דבר, רק זה יכול לעזור."

אתה מעביר את האחריות מהמדינה לאזרחים?
"להפך, אני רוצה לחונק את מדינת הרחוקה, בין היתר כדי שהיא תראג לקהילה ותיצור לה מטרות קהילתיים. בקהילה מתנהלים החיים האמיתיים, שם נמצאים הילדים המיוחמים שאנחנו לא רואים אותם, הקורבנות השקטים של אכזרנות מדינת רוחה, שלא מגיעים לכותות."

"כשאני הייתי ילד גרתי ביפו בשכונת עוני, הורדים שלי עברו כל הזמן ואני ואחי היינו הולכים למתנ"ס ישר מביה"ס. היה פינג'פונג, כאריכה היה שוק ולחגיגה, דיברו איתנו אנשים אשכנזים, וככה הבנו מה זה מדינת ישראל. זאת הייתה הסיצ'אליזציה שלי, כי המדינה חשבה שכל המסכנים האלה מכל מיני מקומות צריכים להיות חלק מהמדינה, והיא עשתה מאמץ מכון, וכל זה היה ללא כסף. היום המתנ"סים הופרטו, וכל אחד צריך לראג לעצמו כלכלית, וילד עולה מרש שמגיע לשכונה, אין לו מועדון כזה. אולי הוא יכול לקבל מלגה לחוג, אבל זו לא מדינה שאומרת כולם הם ילדיי ויש לי אחריות כלפיהם בכל המישורים, בגלל שזה חלק מהאחריות המשותפת שלנו. כשהמדינה מתעדרת מאחריות, וכשכשונות שלי מת בניויות על אנשים שאינם מרגישים חלק מהמדינה או מרגישים שהמדינה פוגעת בהם, היכולת שלהם לראג אחר לשני וילדים שלהם קטנה."

"אני הושבת לפעמים אם באמת אפשר לעשות שינוי, אומרת רוטלוי. "המדינה שהמארגנים שלה נוהגים לדבר על ילדים בחור האוצר שלנו, המשאכים וגם העתיר שלנו, אבל לא מוכנים להשקיע שום דבר בנוהג של חיל-דים. אני מסתכלת על השנים האחרונות ורוואה כזה אכזרנות של ערכים, של סולידריות, של מלגה, ואני תמהה אם נוכל אייפעם להחזיר משהו מה".

וחמן אנשין, החשוד ברצח בתו התינוקת

במיומנות אפקטיביות, ליהי משפחות אומנות ומשי פחות תומכות לילדים בסכנה, יותר עובדים סוציאליים, רופאים, שוטרים. אין שום דרך אחרת.
"פה האוצר חייב להיכנס לתנועה", אומר בן יהודה, "בלי עוד כסף להכשרה ולכוח אדם לא יהיו כשטח אנשים שיוודעים לאתר פגיעה בתינוק או בילד בשלב מוקדם ולהקטין את הנזק. המועצה לשלום הילד, בהי סת קרן שוכטרמן, מתחילה עכשיו תוכנית למניעת 'תסמונת התינוק הגנוער', שיכולה להפחית תמותת תינוקות ופגיעות נורולוגיות, כי אנשים יבינו שניעור תינוק גורם לנזק נוראי. הרבה אנשים לא מבינים את זה, זה מדהים, לא יודעים מה הנוק מטלטל, ובעיקר לא יודעים מה לעשות כשילד או תינוק ממשיך לככות עור ועור ועור. אפשר ללמד אותם, לעזור להם. יש בעולם עוד כל כך הרבה תוכניות ממוסגרות, שבאמת עובדות, אבל בארץ אין אפילו אחת שהוצאה לפועל. במי קום זה הממשלה מתכוונת עכשיו לקצץ את התוכנית החינוכית לטיפול בקטינים נפגעי תקיפה מינית, סיומה הממשלה הקודמת."
ובנבנישטי ממשיך להאמין, לפני הכל, בקהילה:

שונה טיפול – לטפל בארשים, בילדים עצמם ובמשפחות כולן. מהבחינה הזאת אני רואה הרעה, גם מבחינת מטר הזמן בחיי ילדים. תיק של ילד נמצא בהליך משפטי חסר פה מאוד ארוכה, שבמהלכה לא פעם הגיעול או התנע ללות נמשכים. וחקרי מין, למשל, כמעט שאין וילדים מוכים ורודשים עד שאחד מתכנה אליהם."

הבעיה הקשה ביותר, על זה כולם מסכימים, היא להניע אל הילדים האלה. "חובת הרווח קיימת בחוק", אומרת רוטלוי, "אבל אנשי מקצוע שנתקלים בפגיעה בילדים וקיימת עליהם חובת רווח לא מרווחים, ואלה שלא מרווחים יודעים שלא ריווחו לא מועדמים לדון. לערות תיקון החוק לפני 20 שנה, ולמרות שיש הכשרות והרצאות וטרנאות, הורדים לא משתנים, וצריך כבר לעי שות משהו בעניין הזה."

"אנחנו כל הזמן מאלחחים", אומרת ניאת. "אני מנהל לוח מוסר של 1,450 בנות בגיל ההתבגרות, ואין לי פסיד כולוגיות אחת לחצי מהן, כל החטיבה העליונה. עובדת סוציאלית אין כביח הספר, ואחת קיצוץ. אבל במקום לרדור על מה אין, אנחנו מנסים לעבד עם מה שיש, ויש לי צוות של 150 מורים. הקרשתי איתם כמה שעות לחיפה של נושא האלימות כלפי ילדים וראיתי את הצמא שלהם לידע, את הצורך ללמד. אני מנסה להפוך אותם לשגרירים של העניין, שאם אין אנשי מקצוע לפחות להם יהיו כלים להסתכל ואולי לאתר את הילדות שזקוקות לנו, וממילא שבינו את חובת הרווח שיש להם."

מביעה היא מילת המפתח. "במחקרים שלנו מצאנו שיש כרסום במערכות המניעה במדינת ישראל", אומר שמיר. "רק 12 אחוז מתקציבי הרחוקה לילדים שסביכון ניתנים לתוכניות מניעה, וכל השאר זה לטיפול כשהי מצב כבר חמור. כשנים האחרונות נעלמו העובדים הטרי ציאלים מכותי הספר, ביקורי בית והדבר שלא קיים יותר, ואחריות בריאות הציבור הופרט, ואין מי שישב בבית ספר ויידע לזהות התעללות. לא הייתי רוצה לדבר כל הזמן רק על כסף ותקנים. יש דרכים נוספות, כמו הרכבה, אבל לצערי נתקלנו באנשי מקצוע שכמשך 14 שנה לא עברו ולא הרכבה אחת, לא אישית ולא קבוצתית."

"המדינה היא מדינת כינוי שריפות", מסכים חאג' יחיא. "אין בריחה מלבד להקצות הרבה משאבים לרי קלת שירותים, אגנה לילדים חסרי ישע, צריך להכשיר אנשי מקצוע בנושא אלימות והטיפול בה, לצעירי אותם

פרופ' הלל שמיד:
"העובדים
הסוציאליים נעלמו
מבתי ספר, ביקורי
בית זה דבר שלא
קיים יותר, אחיות
בריאות הציבור
הופרטו, ואין
מי שישב בבית
ספר וידע
לזהות התעללות"